

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sacerdotale Ad consuetudinem S. Romanæ Ecclesiæ
aliarumque ecclesiarum ex Apostolic[a]e bibliothec[a]e ac
Sanctorum Patrum iurium sanctionibus, &
ecclesiasticorum doctorum scriptis ...**

Venetiis, 1579

De offert. & aliis vsq[ue] ad Cano[nem]. c. 32.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40307

Ritus celebrandi

Et incarnatus est, vsque ad **Homo factus est** Inclusive genu
flectit. Cum dicit **Et vitam venturi seculi, Amen** producit sibi
manu dextra signum crucis a fronte ad pectus. In missa solen-
ni Subdiaconus circa finem vltimę Orationis accipit amba-
bus manibus librum epistolarum deferens illuz supra pectus,
& facta Altari genuflexione in medio, vadit a parte epistolę cõ-
tra altare, & legit epistolam, quę lecta redit ad celebrantē, oscu-
latur eius manum, & ab eo benedicitur, præterquam in missis
Defunctorum. Deinde idem subdiaconus accipit **Missale** ce-
lebrantis, defert ad cornu euangelij in Altare, ibi ministrans
celebranti, qui lecto euangelio, & per Diaconum delato libro
euangeliorum ad altare, imponit incensum in thuribulū. Dein-
de Diaconus dicit, **Abunda cor meum**, genuflexus ante alta-
re, accepto libro euangeliorū de altari, & benedictione a celebra-
te, osculataque illius, manu vadit euz subdiacono a sinistris ad
locum euangelij contra altare versus populum, vbi Subdia-
cono librum tenente, medio inter duos Acolithos tenentes can-
delabra accensa, dicit **Dominus vobiscum**, iunctis manibus.
Cum dicit, **Sequentia** &c. signat frontem, os, pectus, & librum.
Postea ter librum incensat, hoc est in medio a dextris, & a sini-
stris, & prosequitur Euangelium iunctis manibus. Interim ce-
lebrans stat iunctis manibus a cornu epistolę versus euange-
lium. Quo finito osculatur sacerdos librum a Subdiacono sibi
delatum, & a Diacono ter incensatur. Postea stās in medio al-
taris versus crucem, incipit (si dicendum sit) **Symbolū**, stan-
tibus post eum Diacono & Subdiacono, deinde ad altare acce-
dentibus, & cum eo prosequentibus, vt dictuz est ad **Siquam**
excellentis. Si quandoque celebrās cantat missam sine Diacono
& Subdiacono, **Epistolam** cantat aliquis lector super pelliceo
indutus, qui in fine nõ osculatur manū celebrantis. Euangelium
autē cantat ipse celebrās ad cornu Euangelij, qui & in fine misse
cātat. **Ite missa est** vel **Benedicamus dño** Pro tps diuersitate.

De Offertorio, & alijs vsque ad Canonem. Cap. 32.
O Icto Symbolo, vel si non sit dicendum, dicto euangelio
celebrans osculatur Altare in medio, & iunctis manibus
ante pectus, ibidem a stantē sinistra ad dextram vertit se ad po-
pulum, & extendens ac iungens manus dicit, **Dns vobiscum**,
& iun-

et iunctis manibus reuertitur per eandem viam ad medium Altaris, vbi extendens et iungens manus, caputque cruci inclinans, dicit **Oramus** tum iunctis vt prius manibus dicit **Offertorium**, et omnia que vsque ad finem missę in medio altaris dicenda sunt, dicit ibidem stans versus ad altare, nisi vbi aliter ordinatur. Dicit **Offertorium**, si qui sint volentes offerre, celebrans accedit ad cornu Epistolę: vbi stans delecto capite latere suo sinistro altari verso, deponit manipulum de brachio sinistro, et accipiens illud in manum dextram porrigit summitatem eius singulis offerentibus osculandam, dicens singulis, **Acceptabile sit sacrificium tuum omnipotenti Deo** vel sic **Centuplum accipias et vitam eternam possideas**. Accepta omnium ablatione, celebrans reponit manipulum in brachium sinistrum: et reuertitur ad medium altaris: et si vult predicare, aut populum suum de malis operibus et negligentis, aut de obligatione quam habet erga ecclesiam vel pauperes arguere, conuersus ad populum faciat. Postmodum facit generale confessionem populo oibus genuflexis in hec verba. Signate vos signo sanctę crucis cum contritione peccatorum vestrorum, et dicatis sicut ego dixero.

Qonfiteor Deo omnipotenti, et Sanctę Marię semper virginis, sancto Michaeli Archangelo, sancto Iohanni Baptistę, sancto Iohanni Apostolo et Euangelistę, Sanctis Apostolis Petro et Paulo, et omnibus sanctis dei, et tibi pater, me grauer peccasse loquendo, male operando, mentiendo, periurando, cogitando, delectatione peccati, videndo, audiendo, odorando, gustando, et tangendo: multa mala feci, que facere non debuissim et multa bona omisi, que facere debuissim, ppter negligentiam meam: multis etiam meis malis exemplis scandalizauit: et occasionem peccandi tribui: et ad peccandum induxi. De istis oibus et qualibuscumque peccatis et transgressionibus meis que feci, commisi, vel omisi a die et hora quibus, baptizatus fui vsque ad hanc presentem horam dolco et penitet me fecisse mala que feci, vel omisisse bona que facere potuissim: et dico meam culpam, et meam grauissimam culpam: et peccor omnipotentem Deum, quod per suam copiosissimam misericordiam indulget mihi oia peccata mea: et tu pater digneris me ab ipsis auctoritate dei et ecclesię qua fungeris, absolueris: et salutare penitentiam iniungere: et rogare Deus pro me misero peccatore.

¶ **Quis**

Ritus celebrandi

Questa è una breue confessione volgare cavata da questa latina.
Ratemi il legno della sancta Croce con dolore et penitēto
de vostri peccati: et dite come diro io: mi confesso al' om-
nipotente Dio, et alla gloriosa sempre Virgine Maria, et a san
Michele Archangelo, a san Gio: Battista, a san Giovanni
Apostolo, et Evangelista, a santi Apostoli Pietro, et Paulo, et a
tutti i Santi, et Sante di Dio, et a voi Padre spirituale de-
l'anima mia, ch'io ho peccato grauemēte, et spesse volte in mal
dire, in mal operare, in mal pefare: ho fatto di molti mali ch'io
nō doueua fare, et dati di molti mali esempi, et scōdalizato il pē-
simo mio: et di tutti questi et molti altri peccati, dalliquali mi sa-
ria potuto guardare et non mi son guardato, ne son dolente et
pentito: et ne dico a Dio mia colpa et mia graue colpa: et prego
Dio, che per sua infinita pieta et misericordia mi perdoni: et voi
Padre per l'autozita, che vi e cōcessa, mi absoluate et pregia-
te la diuina bōta, che habbia misericordia di me misero pēore.
Tunc sacerdos eleuata manu dextera super populū dicat. Para-
cat vobis omnipotens Deus. Quilibet vestrum in remissionē
peccatorum suorum dicat. *Patet noster, Ave Maria:*
pro vnione, pace, et concordia sancte mris ecclesie, et p salute
totius populi Christiani quilibet dicat. *Patet noster, Ave*
Aue Maria. Et pro omnibus fidelibus defunctis, quorum anime
sunt in purgatorio, Patet noster, Ave Maria. Et
reatur vestri ops Deus: et dimissis omnibus peccatis vestris,
pducatur vos in vitā eternā. Amen. Et indulgentiā absolutionē,
remissionem oīum pēcorū vestrorū, emendationem vite et ob-
seruantiam suorū pceptorum, vitam sanctam et exitum beatū tri-
buet vobis ops et misericors Deus. Amen. Et benedictio Dei
omnipotentis pa- tris, et fi- lii, et spiritus sancti descēdat
super vos: et maneat semper Amen. La indulgentia et pdonā-
za, che voi hauete acquistata p venire alla chiesa, et deuoramen-
te v dire la messa et il diuino officio, et ogni altra bona operatio-
ne, cosi come io ve l'annuncio in terra, Dio ve le representi in
cielo ne beni di vita eterna. Pax et benedictio Dei omnipoten-
tis, pa- tris, et fi- lii, et spiritus sancti descēdat sup vos,
et maneat semper. Amen. Et cōuersus ad altare faciat oblatio-
nē. Et si non sunt qui offerant, vel si nō sit faciendā dicat p fessio:
dicto offerri.

dicto offert. discooperit calicem, et ad cornu eple sistit, et amota parua palla desuper hostiam, accipit patenam cum hostia, et am-
 babis manibus usque ad pectus eam eleuatam tenens, oculis
 eleuatis ad Deum dicit. **Suscipe sancte pater** etc. Si fuerint alie
 hostie non super patenam, sed super corporale, vel in alio vase per
 Communionem populi consecrande, calicem illum seu vas dextra
 discooperit, et intentionem suam etiam ad illas offerendas, et con-
 ferendas dirigens, dicit ut supra. **Suscipe** etc. ut in ordinario.
 Quod dicto, faciens signum crucis cum dicta patena ponit ho-
 stiam super corporale circa medium anterioris partis corpora-
 lis ante se, et patenam ad manum dextram aliquantulum subtus
 corporale. Si autem ad sit vas seu calix cum alijs hostijs cooperit
 patena ipsa. Deinde accipit calicem, purificatorio extergit, et ac-
 cipiens ampullam vini de manu ministri, ponit vinum in calice,
 Deinde producit signum crucis super ampullam aque, et dicit,
Deus qui humane substantie, imponens paruum aque in cali-
 ce profecquitur, **Da nobis per huius aque, et vini mysterium.** Si
 vero celebrat pro defunctis, non facit signum crucis super aquam
 sed imponit absque benedictione, dicens Orationem ut supra.
 Imposita aqua in calice, et finita Oratione predicta, accipit cali-
 cem discooperit, et stans ante medium altaris ipsum ambabis
 manibus eleuatam tenens, videlicet, cum sinistra pedem, cum
 dextra autem nodum infra cuppam, intentis ad Deum oculis
 offert, dicens. **Offerimus tibi domine** etc. qua oratione dicta fa-
 cit signum crucis cum calice super corporale, et ipsum in medio
 post hostiam collocat, et palla cooperit. Deinde iuetis manibus
 super altare positis, capite inclinato dicit secreto. **In spiritu hu-**
militeratio. etc. Postea eleuans oculos, manusque expandens et sta-
 tim iungens ante pectus (quod semper facit quando aliquid est
 benedicturus) dicit. **Veni sanctificator** etc. cum dicit, et benedic-
 tionem signat manu dextra Communiter super hostiam et calicem. Tunc
 iunctis ante pectus manibus accedit ad cornu epistolae, vbi stans
 ministro aquam fundente lauat manus, id est, extremitates di-
 gitorum pollicis et indicis, dicens Psalmum. **Laus deo inter-**
uocantes cum **Gloria patri** etc. qui versus, **Gloria patri** pre-
 termittitur in missis defunctorum, et in missis a Dominica de
 Passione usque ad sabbatum sanctum exclusiue. In missa solen-
 ti dicto

¶ ni dicto

Modus celebrandi

ni dicto **Oramus.** Diaconus & Subdiaconus accedunt ad Altare a cornu epistolę, Diaconus amouet calicē, detegit, dat patenam cum hostia celebranti, Subdiaconus extergit calicē purificatorio, Diaconus imponit vinum, Subdiaconus interim ampullam aque ostendens celebranti dicit **Benedicite pater reuerende,** qui facto versus eam signo crucis dicit orationes, **Deus qui humane** &c. interim Subdiaconus infundit paulum aque in calicem, Diaconus illum celebranti dat & pedem calicis tangens, seu brachium dextrum celebrantis sustentans, cū eo dicit **Offertimus tibi domine** &c. postea positi in altari vt supra palla cooperit: subdiacono deinde ponit in dextra manu patenam, quaz cooperit, extremitate veli ab eius humero pedetis qui vadit post celebrantem ante mediū Altaris, & ibi stat in loco conuenienti dicto **Veni sanctificator** vt supra, celebrans ponit incensum in thuribulum, ministrante Diacono nauticulam, dicens **Per intercessionem** &c. vt in ordinario. Deinde accepto thuribulo per manu Diaconi incensat oblata, ter ouēe thuribulum super calicem & hostiam in modum crucis & ter circum calicem & hostiam scilicet bis a dextra ad sinistram, & semel a sinistra ad dextram, dispensans verba in qualibet incensatione hoc modo: In prima incensatione, **Incensus ihu.** In secūda **a te benedictum.** In tertia, **ascendat ad te domine.** In quarta, **& descendat super nos.** In quinta & sexta **misere cordia tua.** Deinde incensat Altare dicens **Dirigatur dominus orationes** &c. vt in ordinario. Et incensatur ipse, vt supra. Postea Diaconus incensat Chorum, & postremo Subdiaconus tenentem patenam, & ipse Diaconus incensatur a thuriferario, & thuriferarius postea incensat populum. Celebrans variis manibus eas tergit, & illis ante pectus iunctis reuertitur ad mediū altaris, vbi stans oculosque ad Deum eleuans & statim demittens manibus iunctis super Altare, capiteque inclinato dicit **crede. Suscipe sancta Trinitas** &c. Quo dicto manibus hinc inde extensis, & super altare positis, osculatur altare in medio: tū iunctis manibus ante pectus, demissisque oculis ad terram, a sinistra manu ad dextram vertit se ad populum, & versus eum extendens & innuens manus, dicit voce aliquantulum eleuata **Orate fratres, & secrete pseques, vt vobis ac vestris sacrificiis** &c. perficiat

perficit circulus, reuertens iunctis manibus ante pectus a ma-
nu dextra ad medium altaris. Et responso a ministris vel cir-
cumscribitur. **Suscipiat dñs sacrificiū de manibus tuis** & alto-
quin per se ipsum, dicens **Sacrificiū de manibus meis** ipse ce-
lebrans manibus ante pectus extensis vt sit ad **Orationes** stās
in medio altaris versus librum dicit absolute sine alia interpo-
sitione **Oratione** vel **Orationes** secretas: cum dicit **Per dñm**
iungit manus: cū dicit **Jesum Ebm**, caput inclinat, quod facit
in prima oratione, & in vltima, si plures sint dicende. Peruento
aut in conclusione vltimę secrete ad verba illa, **Per oīa secula**
seculorum, exclusiue celebrans stans in medio altaris depōsi-
tis super eo manibus hinc inde extensis, dicit conuenienti & in-
telligibili voce **Prefationē** Luz dicit **Sorsum corda** eleuat ma-
nas hinc inde extensas vsq; ad pectus. Luz dicit **Gratias aga-**
mus dño, iungit manus: cum dicit **Deo nostro** cruci caput in-
clinat. **R. Dignum & iustum est**, eleuatis & extēsis vt prius ma-
nibus, prosequitur **Prefationē** propriam, vel cōmunein, vt tem-
pus requirit. Cū dicit **Sanctus** iunctis ante pectus manibus, &
inclinatus voce mediocri prosequit. Luz dicit **Benedictus qui**
venit in nomine Dñi & signum crucis sibi producit a frōte ad
pectus. In missa solenni cuz dicit **Prefatio** Diaconus & Sub-
diaconus stans retro post celebratē, & paulo antequam dicatur
Sactus, accedunt ad altare, vbi cū celebrante hinc inde dicūt
Sanctus & q̄ sequunt vsq; ad **Canones**. Deinde Diaconus ac-
cedit ad sinistram celebrantis, ei assistens dū dicit **Canon**, nisi
ali⁹ sacerdos assistat: Subdiacon⁹ vero tūc stat post celebratē.

De Canone Missę, vsq; ad Consecrationem. Cap. 33.
In ista prefatione vt supra celebrans manibus iunctis sit
per altare positus, stans ante medium altaris versus ad il-
lud eleuatis oculis ad Deū, & sine mora demissis, profunde in-
clinatus incipit **Canonem**, secrete dicens **Te igitur** &c. vt in or-
dinario. Luz dicit **vti accepta habeas & benedicas** prius oscu-
latur ante se altare: erigit se, & stat iunctis manibus ante pectus.
Luz dicit **Hęc dona, hęc munera, hęc sancta sacrificia:** dextra
manu ter signat communiter super hostiam & calicem. Deinde
extensis manibus ante pectus prosequitur. **In Primis, que**
tibi offerimus &c. **Ubi dicit vna** **causa famulo tuo** **papa no-**
stro **R.**